

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้นำเสนอผลการวิจัยในด้านวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานครในด้านปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา การบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา การดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา และการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนตอบแบบสอบถามจำนวน 228 คน ครูผู้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 228 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 684 คน และผู้บริหารโรงเรียนตอบแบบสัมภาษณ์จำนวน 6 คน ครูผู้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 36 คน และบุคลากรชุมชนจำนวน 6 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา จำนวน 228 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม ใช้ในการสอบถามผู้บริหารโรงเรียนในด้านปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา การบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา และการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา สอบถามครูในด้านปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา การบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา การดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา และการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา สอบถามนักเรียนในด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา

2.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนในด้านปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา การบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา และการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา สัมภาษณ์ครูในด้านปรัชญา หลักการ และ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา การบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา การดำเนินการจัด กิจกรรมประเทืองปัญญา และการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา สัมภาษณ์นักเรียน ในด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา และสัมภาษณ์บุคลากรชุมชนในด้านปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา และการสนับสนุนการจัดกิจกรรม ประเทืองปัญญา

2.3 แบบสังเกต ใช้ในการสังเกตการจัดกิจกรรมของครูในการดำเนินการจัด กิจกรรมประเทืองปัญญา

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 8 ฉบับ ได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาเนื้อหา โดยตรวจสอบความครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ความสอดคล้องของเนื้อหา และความถูกต้องของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายของข้อความ จากนั้นนำมาปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะ และผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นจึงนำไปทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบางแค (เมืองสังวาลย์อนุสรณ์) โรงเรียนวัดสุพรรณ และโรงเรียนบางไผ่ (บ้านนายพัน แก้วขาว) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะในด้านความถูกต้อง การสื่อความหมายของภาษา ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับเนื้อหา และการครอบคลุม เนื้อหาแล้วปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4.2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครู วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรชุมชน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

4.3. ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตครูผู้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญา วิเคราะห์โดยการนำข้อมูลที่สังเกตได้มาแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลจากการสอบถามผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และบุคลากรชุมชน และสังเกตการจัดกิจกรรมของครู เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ใน ด้านปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา การบริหารกิจกรรม ประเทืองปัญญา การดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา และการสนับสนุนการจัดกิจกรรม ประเทืองปัญญาได้ข้อสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้การสัมภาษณ์

ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ผู้บริหารโรงเรียน ร้อยละ 49.44 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ในขณะที่ครูร้อยละ 41.48 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี เช่นเดียวกัน และนักเรียนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 11-12 ปี ผู้บริหารโรงเรียนและครูส่วนใหญ่มี วุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีเช่นเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 37.08 ดำรงตำแหน่ง ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการ ส่วนครูส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน 1-5 ปี ผู้บริหารโรงเรียน ร้อยละ 32.58 มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารของโรงเรียนที่จัดกิจกรรมประเทืองปัญญา 1-2 ภาคเรียน และครูร้อยละ 32.39 มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา 1-2 ภาคเรียน เช่นกัน สำหรับในปีการศึกษา 2543 ผู้บริหารโรงเรียนเกือบทั้งหมดมีการจัดกิจกรรม ประเทืองปัญญาโดยจัดในภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ส่วนครูร้อยละ 40.34 รับผิดชอบการจัด กิจกรรมประเทืองปัญญาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมปีที่ 6 ในขณะที่นักเรียน ส่วนใหญ่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความรู้ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาโดยการศึกษาด้วยตนเองจากเอกสาร และครูส่วนใหญ่ได้ ได้รับความรู้จากคำแนะนำของผู้บริหารโรงเรียน นอกจากนี้ นักเรียนร้อยละ 36.48 ให้ข้อมูลว่า กิจกรรมที่นักเรียนเข้าร่วม ได้แก่ กีฬา และนักเรียนเกือบทั้งหมดเข้าร่วมกิจกรรมเพราะนักเรียน สนใจ

จากการศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ พบว่า ครู นักเรียน และบุคลากรชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่ากัน (3 คน) บริหารโรงเรียนมีอายุระหว่าง 41-50 ปี (3 คน) ครูมีอายุระหว่าง 31-40 ปี (4 คน) และ 41-50 ปี (4 คน) ในขณะที่บุคลากรชุมชนมีอายุระหว่าง 31-40 ปี (2 คน) และ 41-50 ปี (2 คน) เช่นกัน และนักเรียนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 11-12 ปี ผู้บริหารโรงเรียนมีวุฒิทางการศึกษาระดับ สูงกว่าปริญญาตรี (4 คน) ในขณะที่ครูส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี และบุคลากร ชุมชนมีวุฒิทางการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น (3 คน) และมีอาชีพค้าขาย (2 คน) และ รับจ้าง (2 คน) ผู้บริหารโรงเรียนจำนวนเท่ากันดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการ (2 คน) อาจารย์ใหญ่ (2 คน) และผู้ช่วยผู้อำนวยการ (2 คน) ส่วนครูดำรงตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 (3 คน) และอาจารย์ 3 ระดับ 8 (3 คน) บุคลากรชุมชนมีสถานภาพทางสังคมเป็น

ผู้ปกครอง (3 คน) ผู้บริหารโรงเรียนมีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน 6-10 ปี (3คน) ผู้บริหารโรงเรียนจำนวนเท่ากันมีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารของโรงเรียนที่จัดกิจกรรม ประเทืองปัญญา 3-4 ภาคเรียน (2 คน) 5-6 ภาคเรียน (2 คน) และมากกว่า 6 ภาคเรียน (2 คน) ครูมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา 3-4 ภาคเรียน (4 คน) ส่วนในปีการศึกษา 2543 ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนให้ข้อมูลว่า มีการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา จัดในภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ครูครึ่งหนึ่งรับผิดชอบจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนส่วนใหญ่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมโดยการศึกษาด้วยตนเองจากเอกสาร (5 คน) ในขณะที่ครูเกือบทั้งหมดได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา จากคำแนะนำของผู้บริหารโรงเรียน (10 คน) นอกจากนั้น นักเรียนร้อยละ 33.33 เข้าร่วมกิจกรรมคอมพิวเตอร์ และนักเรียนทั้งหมดเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญาเพราะนักเรียนมีความสนใจ สำหรับการได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรให้กับกิจกรรมประเทืองปัญญา บุคลากรชุมชนเคยได้รับเชิญ (5 คน) โดยเป็นวิทยากรเกี่ยวกับเรื่องคหกรรม (2 คน)

2. ด้านปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา

- 2.1 การปฏิบัติตามปรัชญาพื้นฐานของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกับครูเกี่ยวกับการที่นักเรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ
- 2.2 การปฏิบัติตามหลักการพื้นฐานของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกับครูเกี่ยวกับการที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ตลอดชีวิต
- 2.3 การปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกับครูเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ผ่อนคลายความเครียดจากการเรียนในชั้นเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนและครูส่วนใหญ่ พบปัญหาในการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า บุคลากรไม่ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา และครูเห็นว่าวัตถุประสงค์กำหนดไว้ไม่ชัดเจน

จากการศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกับครูในการที่กรุงเทพมหานครมีนโยบายให้โรงเรียนจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา โดยผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดและครูเกือบทุกคนให้เหตุผลว่า ทำให้นักเรียนได้เลือกเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ ในขณะที่บุคลากรชุมชน (3 คน) เท่ากันทราบและไม่ทราบปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา และไม่ได้ช่วยเหลือโรงเรียนในการกำหนดวัตถุประสงค์ (4 คน) นอกจากนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและครูส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาในการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา

3. ด้านการบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา

3.1 การวางแผน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่พิจารณาจากความสนใจของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น ประกอบการวางแผน มีการสำรวจความพร้อมเพื่อนำมาวางแผนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา

โดยสอบถามจากบุคลากรในโรงเรียน ในขณะที่ครูส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าผู้บริหารโรงเรียนแจ้งวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมและขอความร่วมมือจากผู้จัดกิจกรรมในการเตรียมการจัดกิจกรรม ประเด็นปัญหาของโรงเรียน

3.2 การจัดเวลาเข้าร่วมกิจกรรม

ในปีการศึกษา 2543 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีการจัดเวลาเข้าร่วมกิจกรรมลงในตารางสอน โดยร้อยละ 28.09 จัดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ส่วนครูร้อยละ 30.68 มีความเห็นว่าการจัดเวลาที่เหมาะสมในการให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเด็นปัญหาแต่ละชั้นเรียนใน 1 สัปดาห์ คือจัดในระดับชั้น ป. 6 สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

3.3 การจัดเอกสารและสื่อ

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เตรียมเอกสารและสื่อ โดยการสำรวจความต้องการใช้เอกสารประกอบการจัดกิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์จากผู้จัดกิจกรรม เตรียมเอกสารความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม ในขณะที่ครูส่วนใหญ่ต้องการให้ทางโรงเรียนจัดหาเอกสาร วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อสำเร็จรูปให้แก่ครู

3.4 การจัดกลุ่มนักเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า ครูผู้จัดกิจกรรมประเด็นปัญหาเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมให้เหมาะกับวัยของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม ครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการให้นักเรียนเข้ากลุ่มโดยให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ให้โอกาสนักเรียนได้เลือกเข้ากลุ่มกิจกรรมภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3.5 การจัดอาคารสถานที่

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เตรียมอาคารสถานที่เพื่อใช้จัดกิจกรรมประเด็นปัญหา โดยพิจารณาจากความเหมาะสมของสถานที่และลักษณะของกิจกรรม ครูส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าโรงเรียนจัดเตรียมสถานที่ให้ครูจัดกิจกรรมไว้ในห้องเรียน โดยเตรียมห้องพิเศษให้

3.6 บุคลากร

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สำรวจความพร้อมของบุคลากรโดยการประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู เตรียมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมประเด็นปัญหา ด้วยการประชุมชี้แจงให้ครูทราบแนวทางปฏิบัติ ในขณะที่ครูส่วนใหญ่ต้องการร่วมจัดกิจกรรมประเด็นปัญหากับโรงเรียน เพราะผู้บริหารโรงเรียนให้ครูเลือกจัดกิจกรรมตามความสนใจ

3.7 งบประมาณ

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้เงินงบประมาณของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมประเด็นปัญหา ในขณะที่ครูร้อยละ 42.05 ให้ข้อมูลว่าโรงเรียนให้งบประมาณไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมประเด็นปัญหา และโรงเรียนไม่สามารถจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ให้ได้

3.8 การประเมินผล

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ระบุว่ามีการประเมินผลการจัดกิจกรรมประเด็นปัญหาของโรงเรียนเมื่อสิ้นภาคเรียน ส่วนวิธีการสำหรับการประเมินผลการจัดกิจกรรมประเด็นปัญหา

ครูส่วนใหญ่สังเกตและบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน นอกจากนั้น ประโยชน์ที่โรงเรียนได้รับจากบุคลากรหรือหน่วยงานภายนอกโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 43.26 ให้ข้อมูลว่าโรงเรียนมีบุคลากรภายนอกมาเป็นวิทยากรช่วยจัดกิจกรรม

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่โดยภาพรวม พบปัญหาในด้านการบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา ได้แก่ การวางแผนการจัดกิจกรรม การใช้อาคารสถานที่ การให้ครูเข้าจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา การใช้งบประมาณ และการประเมินผลการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ตามลำดับ ในส่วนของการวางแผนการจัดกิจกรรม พบปัญหากิจกรรมประเทืองปัญญายังไม่เป็นระบบที่ชัดเจน การใช้อาคารสถานที่พบปัญหาห้องพิเศษต่าง ๆ และห้องเพื่อใช้จัดกิจกรรมมีไม่เพียงพอ การให้ครูเข้าจัดกิจกรรมประเทืองปัญญานั้น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า ครูที่มีความถนัดเฉพาะทางมีน้อย ในขณะที่ครูส่วนใหญ่ไม่สามารถจัดกิจกรรมที่นักเรียนสนใจได้ การใช้งบประมาณพบปัญหาโรงเรียนมีงบประมาณเพื่อจัดสรรให้แต่ละกิจกรรมไม่เพียงพอ และในการประเมินผลการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาพบปัญหาโรงเรียนไม่มีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

จากการศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ (5 คน) วางแผนโดยการแบ่งงานและหน้าที่แก่คณะกรรมการ ในขณะที่ครูทั้งหมดมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียน โดยครูเป็นผู้วางแผนและจัดกิจกรรมด้วยตนเอง

สำหรับการจัดเวลาเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ผู้บริหารโรงเรียน (3 คน) มีวิธีการจัดเวลาเข้าร่วมกิจกรรมใน 1 สัปดาห์ โดยจัดในทุกระดับชั้น มีการจัดสัปดาห์ละ 3 – 5 ชั่วโมง และครูส่วนใหญ่ (10 คน) มีความเห็นว่า ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดเวลาให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญา ควรจัดในเวลาเรียน

ส่วนการจัดเอกสารและสื่อ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวนเท่ากัน (4 คน) มีวิธีการในการส่งเสริมครูให้ผลิตและใช้สื่อการจัดกิจกรรมให้มีคุณภาพ โดยจัดหาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อการจัดกิจกรรมให้แก่ครู และจัดสรรงบประมาณและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อการจัดกิจกรรม สำหรับผู้จัดทำเอกสารและสื่อการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาในโรงเรียน ครูทั้งหมดระบุว่า ฝ่ายวิชาการเป็นผู้จัดทำ

สำหรับการจัดกลุ่มนักเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดมีวิธีการในการให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญา โดยให้นักเรียนเลือกตามความถนัดและความสนใจ ในขณะที่ครูเกือบทั้งหมด (11 คน) มีการสำรวจความสนใจของนักเรียนก่อนให้นักเรียนเข้ากลุ่มกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์หรือสอบถามนักเรียน (10 คน)

ในการจัดอาคารสถานที่ ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดมีวิธีในการดำเนินการเพื่อจัดเตรียมอาคารสถานที่ โดยการจัดตารางการใช้สถานที่ให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัด และครูเกือบทุกคน (11 คน) มีส่วนร่วมในการเตรียมสถานที่เพื่อใช้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญา โดยเป็นผู้กำหนดสถานที่

ส่วนการจัดบุคลากรนั้น ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดมีหลักการปฏิบัติในการให้ครู

เข้าจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา โดยให้ครูเลือกตามความสมัครใจ และครูเกือบทั้งหมด (11 คน) รู้สึกชอบที่ต้องจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา โดยให้เหตุผลว่า ได้ผ่อนคลายความเครียด สนุกไปกับการจัดกิจกรรมกับนักเรียน (4 คน)

ในการจัดสรรเงินงบประมาณ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ (4 คน) มีการจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อให้ครูใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา โดยจัดสรรให้ทุกกิจกรรมที่ขอรับงบประมาณ นอกจากนี้ ครูจำนวนเท่ากัน (4 คน) ระบุว่า แหล่งงบประมาณที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาได้มาจากเงินบริจาค และเงินสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

ในส่วนของการประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดมีการดำเนินการเกี่ยวกับผลของการประเมินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา โดยนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป สำหรับประโยชน์ที่บุคลากรในโรงเรียนได้รับในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ (5 คน) มีความเห็นว่า นักเรียนมีความสุขมากขึ้น ในขณะที่ครูจำนวนเท่ากัน (7 คน) มีความเห็นว่า นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญาไปใช้ในการเสริมความรู้กับการเรียนวิชาอื่น ๆ และใช้ในการหารายได้พิเศษ

ผู้บริหารโรงเรียนและครูส่วนใหญ่โดยภาพรวม ไม่พบปัญหาในด้านการบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา ได้แก่ การวางแผนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา การใช้อาคารสถานที่เพื่อใช้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญา การให้ครูเข้าจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา การใช้งบประมาณเพื่อใช้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญา และการประเมินผลการจัดกิจกรรม ในขณะที่ครูส่วนใหญ่ (8 คน) ไม่พบปัญหาในการที่โรงเรียนมอบหมายให้ครูจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา

4. ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา

4.1 การจัดสภาพการเรียนรู้

วิธีการในการให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญา ครูส่วนใหญ่ให้นักเรียนเลือกตามความถนัดและความสนใจ และนักเรียนเกือบทุกคนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญา โดยในจำนวนนี้ นักเรียนร้อยละ 33.65 ต้องการเข้าร่วม 2 ชั่วโมง ใน 1 สัปดาห์ นอกจากนั้น นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาในเวลาเรียน โดยจัดชั่วโมงสุดท้ายของภาคบ่าย

4.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วิธีการในการจัดกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน ครูส่วนใหญ่มีวิธีการจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย ให้นักเรียนใช้วิธีการเรียนรู้กิจกรรมประเทืองปัญญาโดยการฝึกปฏิบัติ ในขณะที่นักเรียนส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าได้ใช้วิธีการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติ และการแบ่งกลุ่มทำงาน และนักเรียนชอบวิธีการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติ นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญามีความแตกต่างกับการเรียนในชั้นเรียนตามปกติ โดยกิจกรรมประเทืองปัญญามีกิจกรรมที่สนุกกว่า ไม่เครียด ส่วนกิจกรรมที่นักเรียนต้องการให้โรงเรียนจัดให้ควรเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษ เช่น ศิลปะ ดนตรี กีฬา ฯลฯ

4.3 การใช้สื่อและอุปกรณ์

สื่อและวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนที่ใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรม ครูร้อยละ 35.23 ให้ข้อมูลว่ามีใช้น้อยแต่มีใช้อย่างสะดวก สำหรับแหล่งที่มาของสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ประเทืองปัญญา ครูส่วนใหญ่ผลิตสื่อขึ้นใช้ด้วยตนเองและนำสื่อขึ้นไปใช้ในการจัดกิจกรรม สำหรับสื่อ และอุปกรณ์ที่ครูใช้ในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญานักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่าครูใช้ กระดานดำและชอล์ค ในขณะที่เดียวกัน นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้ครูนำสื่อและอุปกรณ์ประเภท โสตทัศนูปกรณ์ เช่น วีดิทัศน์ เครื่องบันทึกเสียง ฯลฯ มาใช้ในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา

4.4 การมีส่วนร่วม

ครูส่วนใหญ่ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจ และนักเรียนส่วนใหญ่ต้องการการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นโดยการฝึกปฏิบัติ และต้องการครูที่มี อารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใส และให้โอกาสทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

4.5 การวัดผลการเรียนรู้

ครูส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือการวัดผลสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน โดย ครูใช้แบบสังเกตการร่วมกิจกรรม ในขณะที่นักเรียนต้องการให้ครูใช้การวัดผลการเรียนรู้โดยการสังเกตการร่วมกิจกรรมของนักเรียนเช่นกัน สำหรับการวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญา ครูส่วนใหญ่วัดผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย ได้แก่ การเคลื่อนไหว และใช้วิธีต่าง ๆ ส่วนการดำเนินการหลังจากวัดผลการเรียนรู้ นั้น ครูส่วนใหญ่ นำข้อบกพร่องไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป นอกจากนั้น ครูมีความเห็นว่าเป็นประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญา ทำให้นักเรียนได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ในขณะที่นักเรียนมีความเห็นว่าประโยชน์ที่ได้รับ คือทำให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม

ครูและนักเรียนส่วนใหญ่โดยภาพรวม พบปัญหาในการดำเนินการจัดกิจกรรม ประเทืองปัญญา ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลการเรียนรู้ เนื้อหาสาระของ กิจกรรมที่ครูนำมาจัดกิจกรรม วิธีการจัดกิจกรรมที่ครูใช้ สื่อและอุปกรณ์ที่ครูนำมาจัดกิจกรรม ประเทืองปัญญา ยกเว้น การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา และวิธีการวัดผล การเรียนรู้กิจกรรมประเทืองปัญญาที่ไม่พบปัญหา ในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูพบปัญหาขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลการเรียนรู้ พบปัญหา ขาดความรู้ในการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ และมีเอกสารค้นคว้าไม่เพียงพอ ในส่วนเนื้อหา สาระของกิจกรรมที่ครูนำมาจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา นักเรียนส่วนใหญ่ พบปัญหาเนื้อหาสาระ ไม่ตรงกับความถนัดและความสนใจ วิธีการจัดกิจกรรมที่ครูใช้ พบปัญหานักเรียนไม่เข้าใจสิ่งที่ครู อธิบาย สื่อและอุปกรณ์ที่ครูนำมาจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา พบปัญหาครูให้นักเรียนใช้สื่อและ อุปกรณ์ไม่ทั่วถึง

จากการศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ พบว่า ในการจัดสภาพการเรียนรู้ นั้น ครู ส่วนใหญ่ (10 คน) ให้นักเรียนเข้ากลุ่มกิจกรรมประเทืองปัญญาอย่างอิสระ และนักเรียนส่วนใหญ่ รู้สึกสนุกสนาน มีความสุขขณะเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญา

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่ (9 คน) เลือกเนื้อหาเพื่อใช้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญาตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน ในขณะที่นักเรียนส่วนใหญ่ทราบวิธีที่ครูใช้ในการคัดเลือกกิจกรรมเพื่อนำมาจัดให้นักเรียน โดยครูใช้วิธีการสัมภาษณ์และสอบถามนักเรียน และวิธีการเรียนรู้ที่ใ้บ่ยที่สุดในการเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญา นักเรียนส่วนใหญ่ใช้การฝึกปฏิบัติ นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากิจกรรมประเทืองปัญญาแตกต่างจากการเรียนตามปกติ โดยให้เหตุผลว่า กิจกรรมประเทืองปัญญาเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ปฏิบัติ และนักเรียนส่วนใหญ่ชอบเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญา ประเภทกิจกรรมที่มุ่งเน้นด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษ เช่น ศิลปะ ดนตรี กีฬา ฯลฯ

การใช้สื่อและอุปกรณ์ ครู (5 คน) เลือกใช้สื่อการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาที่ใช้การได้ดี ราคาไม่แพง สื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาประเภทที่ครูชอบใช้บ่ยที่สุด นักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่าครูใช้วัสดุอุปกรณ์เฉพาะเรื่อง

สำหรับการมีส่วนร่วม ครูเกือบทั้งหมด (10 คน) ให้ข้อมูลสอดคล้องกับนักเรียนส่วนใหญ่ กล่าวคือครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติ ในขณะที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่ใ้บ่ยที่สุดโดยครูให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริง นอกจากนี้ลักษณะของผู้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญาที่นักเรียนส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้วย เป็นผู้ที่ใจดี มีเมตตา

ในการวัดผลการเรียนรู้ ครูทั้งหมดมีการวัดผล โดยมีการวัดผลขณะจัดกิจกรรม (10 คน) นักเรียนส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าวิธีการวัดผลการเรียนรู้ที่ครูใ้บ่ยที่สุด คือใช้วิธีการตรวจผลงาน และนักเรียนส่วนใหญ่ต้องการหาความรู้และฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม โดยการขอคำแนะนำจากผู้รู้ นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่นำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญาไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ครูและนักเรียนส่วนใหญ่โดยภาพรวม ไม่พบปัญหาในการดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ครูส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาเนื้อหาสาระของกิจกรรมที่ครูนำมาจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูใ้ สื่อและอุปกรณ์ที่ครูนำมาจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา และวิธีการวัดผลการเรียนรู้ที่ครูใ้

จากการศึกษาข้อมูลโดยการสังเกตการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของครู พบว่าการจัดสภาพการเรียนนั้น ครูทั้งหมด (6 คน) มีการจัดกลุ่มนักเรียน โดยที่ครูส่วนใหญ่ (5 คน) จัดเป็นกลุ่มย่อย และจัดตามความสนใจ ในการจัดสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ครูทั้งหมด (6 คน) มีการจัดสถานที่ โดยใช้ร่วมกับห้องอื่น (5 คน) และเป็นห้องเรียนระดับประถมศึกษา (3 คน)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูทุกคนจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยและความสนใจ และจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาของกิจกรรม

การใช้สื่อและอุปกรณ์ พบว่า ครูทุกคนใช้สื่อได้ตรงกับจุดประสงค์และเนื้อหาของกิจกรรม ใช้สื่อได้ถูกวิธี ใช้สื่อได้เหมาะสมกับวิธีการจัดกิจกรรม และครูใช้สื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในส่วนของการปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรม พบว่า ครูทุกคนให้นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้กับครู ปฏิบัติกิจกรรมตามความสามารถ ปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ และมีโอกาสใช้สื่อและอุปกรณ์การจัดกิจกรรม นอกจากนั้น ในส่วนของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน พบว่า ครูทุกคนให้กำลังใจแก่นักเรียนขณะนักเรียนทำกิจกรรม ให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะนักเรียนทำกิจกรรม ใช้วาจาที่สุภาพต่อกันขณะครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งนักเรียนยิ้มแย้มแจ่มใส หัวเราะขณะครูให้ทำกิจกรรม

การวัดผลการเรียนรู้ ครู (4 คน) วัดผลการเรียนรู้ในด้านทักษะพิสัย ได้แก่ การเคลื่อนไหว และใช้อวัยวะต่างๆ ของร่างกาย ในส่วนของวิธีวัดผลที่ครูใช้ ครูทุกคนใช้การสังเกตการมีส่วนร่วมของนักเรียน และการแสดงท่าทีของนักเรียนเมื่อทำกิจกรรม

5. ด้านการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา

5.1 การสนับสนุนการดำเนินการ

การจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าโรงเรียนได้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญาเนื่องมาจากสำนักการศึกษาต้องการให้จัด ในขณะที่ครูส่วนใหญ่ต้องการการสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมจากผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการใช้สื่อ และอุปกรณ์

5.2 การนิเทศและติดตามผล

วิธีดำเนินการเมื่อครูประสบปัญหาในการจัดกิจกรรม ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ให้คำแนะนำ ในขณะที่ครูมีความเห็นสอดคล้องกับผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับวิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการจัดกิจกรรม โดยผู้บริหารโรงเรียนให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ครู ในส่วนของการนิเทศการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า มีการนิเทศภาคเรียนละ 1 ครั้ง

5.3 การรับความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำหรับหน่วยงานหรือบุคคลที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า สำนักศึกษามีส่วนร่วมในการจัด ในขณะที่ครูร้อยละ 36.93 ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคลากรหรือหน่วยงานภายนอก ส่วนผู้ประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกโรงเรียนในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ประสานงาน นอกจากนั้น ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 39.89 เห็นว่า การจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาไม่เป็นภาระหนักและต้องการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาต่อไป

ผู้บริหารโรงเรียนและครูส่วนใหญ่โดยภาพรวม พบปัญหาในด้านการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ได้แก่ การสนับสนุนการดำเนินการ และการนิเทศและติดตามผล

ในส่วนของการสนับสนุนการดำเนินการ ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหาครูส่วนใหญ่ขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรม การนิเทศและติดตามผลผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหาขาดการนำผลการนิเทศไปใช้ปรับปรุงงาน ในขณะที่ครูพบปัญหาขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการนิเทศ

จากการศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ พบว่า การสนับสนุนการดำเนินการนั้นผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดต้องการให้ครูในโรงเรียนจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา โดยให้เหตุผลว่าเป็นกิจกรรมที่พัฒนานักเรียนหลาย ๆ ด้าน ในขณะที่ครูส่วนใหญ่ (11 คน) ได้รับการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้บริหารโรงเรียน โดยครูได้รับวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม (9 คน) และบุคลากรชุมชนส่วนใหญ่ (4 คน) ได้ช่วยเหลือครูในการจัดสถานที่เพื่อใช้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญา สำหรับการเตรียมเนื้อหาสาระเพื่อใช้จัดกิจกรรม บุคลากรชุมชนจัดเนื้อหาสาระที่จะใช้จัดกิจกรรมแล้วเป็นผู้จัดกิจกรรมเอง (3 คน) นอกจากนี้ บุคลากรชุมชนทั้งหมดใช้วิธีการฝึกปฏิบัติในการให้นักเรียนได้เรียนรู้ในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์เฉพาะเรื่องในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา และใช้วิธีการตรวจผลงานของนักเรียนเพื่อให้ทราบว่านักเรียนได้รับอะไรบ้างจากการเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญา

ในส่วนของการนิเทศและติดตามผล ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดมีการเตรียมการนิเทศและติดตามผลการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา โดยแต่งตั้งบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการนิเทศการจัดกิจกรรม ในขณะที่ครูเกือบทั้งหมด (10 คน) มีส่วนร่วมในการนิเทศและติดตามผลการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาโดยเป็นคณะกรรมการนิเทศ สำหรับบุคลากรชุมชน (5 คน) ได้ช่วยเหลือทางโรงเรียนในการให้คำแนะนำและปรับปรุงการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาในเรื่องที่ตนมีความรู้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครู

สำหรับการรับความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดได้รับความร่วมมือจากองค์กรหรือบุคลากรชุมชนในการจัดกิจกรรมโดยในจำนวนนี้ ผู้บริหารโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน กรรมการโรงเรียน และผู้นำทางศาสนา (4 คน) ในส่วนของหน่วยงานเอกชนได้รับความร่วมมือด้านอุปกรณ์ และในส่วนของผู้นำทางศาสนาได้รับความร่วมมือด้านวิทยากร ในขณะที่ครูส่วนใหญ่ (9 คน) ได้รับความร่วมมือจากบุคคลภายนอกหรือองค์กรในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาที่ผ่านมา โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง (5 คน) และเป็นในรูปของวิทยากร ส่วนบุคลากรชุมชนได้ช่วยเหลือโรงเรียนในการประสานงานกับบุคลากรภายนอกโรงเรียนและหน่วยงานอื่นโดยจัดหาวิทยากรให้แก่โรงเรียน (3 คน) นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดมีความต้องการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาต่อไป โดยให้เหตุผลว่าเป็นกิจกรรมรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ครูและนักเรียนมีความสุข (3 คน)

ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดและบุคลากรชุมชนส่วนใหญ่โดยภาพรวม ไม่พบปัญหาในการสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา และการให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ยกเว้น การนิเทศและติดตามผลการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาที่ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหาและไม่พบปัญหาจำนวนเท่ากัน (3 คน) โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหาไม่มีเวลานิเทศ

(2 คน) ในขณะที่ครูส่วนใหญ่ (9 คน) ไม่พบปัญหาในการนิเทศและติดตามผลการจัดกิจกรรม
 ประเทืองปัญญา

สรุปภาพรวมการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

การจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
 กรุงเทพมหานคร จากโรงเรียน 178 โรงเรียน พบว่า ในปีการศึกษา 2543 ผู้บริหารโรงเรียน
 เกือบทั้งหมดมีการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาทุกระดับชั้น โดยจัดสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และจัด
 ในภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ครูมีความเห็นว่าการจัดเวลาที่เหมาะสมในการให้นักเรียน
 แต่ละชั้นเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ควรจัดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง
 และนักเรียนมีความเห็นว่าการจัดช่วงเวลาของกิจกรรมประเทืองปัญญาในชั่วโมงสุดท้ายของ
 ภาคบ่าย โดยใน 1 สัปดาห์นักเรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญา 2 ชั่วโมง และ
 มากกว่า 3 ชั่วโมง ครูให้โอกาสนักเรียนได้เลือกเข้ากลุ่มกิจกรรมภาคเรียนละ 1 ครั้ง นักเรียน
 เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ กิจกรรมส่วนใหญ่ที่นักเรียนเข้าร่วม ได้แก่ กีฬา
 ดนตรี คณิตศาสตร์ ศิลปะ วิทยาศาสตร์ นาฏศิลป์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คอมพิวเตอร์
 และงานประดิษฐ์ ตามลำดับ และผู้บริหารโรงเรียนมีการนิเทศการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา
 ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของ
 กิจกรรมประเทืองปัญญา การบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา และการสนับสนุนการจัด
 กิจกรรมประเทืองปัญญา ดังนี้ ในส่วนของการปฏิบัติตามปรัชญาพื้นฐาน หลักการพื้นฐาน และ
 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา คือ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดและ
 ความสนใจ เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา ตลอดชีวิต ใช้กิจกรรมช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เพิ่มขึ้นโดย
 ไม่เครียด และจากการศึกษาโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ประสบผลสำเร็จ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน
 เห็นด้วยที่กรุงเทพมหานครมีนโยบายให้โรงเรียนจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา โดยให้เหตุผลว่า
 ทำให้นักเรียนได้เลือกเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ

ด้านการบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนการจัด
 กิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียน โดยพิจารณาจากความสนใจของนักเรียน และสำรวจความ
 พร้อมด้วยการสอบถามจากบุคลากรในโรงเรียน สำรวจความต้องการใช้เอกสารประกอบการจัด
 กิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์จากผู้จัดกิจกรรม และเตรียมเอกสารความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม
 ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมให้เหมาะกับวัยของนักเรียน
 มีการเตรียมสถานที่โดยพิจารณาจากความเหมาะสมของสถานที่และลักษณะของกิจกรรม
 สำรวจความพร้อมของบุคลากรโดยประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู เตรียมบุคลากรให้มีความรู้
 ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมโดยประชุมชี้แจงให้ครูทราบแนวทางปฏิบัติ ผู้บริหารโรงเรียน
 ได้ใช้เงินงบประมาณของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา มีการประเมินผลการจัด

กิจกรรมเมื่อสิ้นภาคเรียน รวมทั้งโรงเรียนมีบุคลากรภายนอกมาเป็นวิทยากรช่วยจัดกิจกรรม และจากการศึกษาโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ประสบผลสำเร็จ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนวางแผนโดยแบ่งงานและหน้าที่แก่คณะกรรมการ ส่งเสริมให้ครูผลิตและใช้สื่อการจัดกิจกรรมให้มีคุณภาพ โดยจัดหาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อการจัดกิจกรรมให้แก่ครู จัดสรรงบประมาณและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อการจัดกิจกรรม ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ จัดเตรียมอาคารสถานที่โดยการจัดตารางการใช้สถานที่ให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัด ให้ครูเข้าจัดกิจกรรมโดยให้เลือกตามความสมัครใจ จัดสรรงบประมาณให้ครูใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมที่ขอรับงบประมาณ นำผลการประเมินการจัดกิจกรรมไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป รวมทั้งการจัดกิจกรรมทำให้นักเรียนมีความสุขมากขึ้น

ด้านการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดกิจกรรมเนื่องมาจากสำนักการศึกษาต้องการให้จัดและสำนักการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียนเช่นกัน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ให้คำแนะนำเมื่อครูประสบปัญหาในการจัดกิจกรรม นอกจากนั้น การจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาไม่เป็นภาระหนักสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและต้องการจัดกิจกรรมดังกล่าวต่อไป จากการศึกษาโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ประสบผลสำเร็จ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องการให้ครูในโรงเรียนจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา เพราะเป็นกิจกรรมที่พัฒนานักเรียนหลาย ๆ ด้าน ผู้บริหารโรงเรียนมีการเตรียมการนิเทศและติดตามผลการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา โดยแต่งตั้งบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการนิเทศการจัดกิจกรรม และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน กรรมการโรงเรียน และผู้นำทางศาสนาในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา เช่น ได้รับความร่วมมือด้านอุปกรณ์จากหน่วยงานเอกชน ได้รับความร่วมมือด้านวิทยากรจากผู้นำทางศาสนา นอกจากนั้น ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาต่อไป โดยให้เหตุผลว่าเป็นกิจกรรมรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ครูและนักเรียนมีความสุข

ครูผู้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญา มีความเห็นเกี่ยวกับปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา การบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา การดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา และการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ดังนี้ ในส่วนของการปฏิบัติตามปรัชญาพื้นฐาน หลักการพื้นฐาน และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา คือ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความถนัด และความสนใจ เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา ตลอดชีวิต และได้ผ่อนคลายความเครียดจากการเรียนในชั้นเรียน และจากการศึกษาโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ประสบผลสำเร็จ พบว่า ครูเห็นด้วยกับการที่โรงเรียนจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา โดยให้เหตุผลว่า ทำให้นักเรียนได้เลือกเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ

ด้านการบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา ครูได้รับทราบวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมและการขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน ครูต้องการให้ทางโรงเรียนจัดหาเอกสาร วัสดุ อุปกรณ์ สื่อสำเร็จรูปและจัดเตรียมห้องพิเศษให้ ครูให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในการเข้าร่วม

กิจกรรม และครูต้องการร่วมกิจกรรมเพราะผู้บริหารโรงเรียนให้เลือกจัดกิจกรรมตามความสนใจ ครูให้ข้อมูลว่าโรงเรียนให้งบประมาณไม่เพียงพอและไม่สามารถจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอได้นอกจากนั้น ในการประเมินผลการจัดกิจกรรม ครูใช้การสังเกตและการบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน และจากการศึกษาโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ประสบผลสำเร็จ พบว่า ครูเป็นผู้วางแผนและจัดกิจกรรมด้วยตนเอง ฝ่ายวิชาการเป็นผู้จัดทำเอกสารและสื่อการจัดกิจกรรม มีการสำรวจความสนใจของนักเรียนก่อนให้นักเรียนเข้ากลุ่มกิจกรรมโดยการสัมภาษณ์หรือสอบถามนักเรียน ครูเป็นผู้กำหนดสถานที่เพื่อใช้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ครูชอบจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาเพราะได้ผ่อนคลายความเครียดและสนุกไปกับการจัดกิจกรรมกับนักเรียน ครูได้รับการจัดสรรเงินในการจัดกิจกรรมจากเงินบริจาคและเงินสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ครูมีความเห็นว่านักเรียนนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญาไปใช้ในการเสริมความรู้กับการเรียนวิชาอื่น ๆ และใช้ในการหารายได้พิเศษ

ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา พบว่า ครูให้นักเรียนเลือกเข้ากลุ่มกิจกรรมตามความถนัดและปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจ ครูใช้วิธีการจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย ให้นักเรียนใช้วิธีการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติ ครูให้ข้อมูลว่าสื่อและวัสดุอุปกรณ์มีน้อยแต่มีใช้อย่างสะดวก ครูผลิตสื่อขึ้นใช้ด้วยตนเองและนำสื่อไปใช้จัดกิจกรรม ครูใช้แบบสังเกตในการวัดผลการร่วมกิจกรรมด้านทักษะพิสัย ได้แก่ การเคลื่อนไหว และใช้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย และนักเรียนได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการเข้าร่วมกิจกรรม จากการสัมภาษณ์ครูของโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ประสบผลสำเร็จ พบว่า ครูเลือกเนื้อหาเพื่อใช้จัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน ครูเลือกใช้สื่อที่ใช้การได้ดี และราคาไม่แพงในการจัดกิจกรรม และจากการสังเกตการจัดกิจกรรมของครูในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ประสบผลสำเร็จ พบว่า ครูจัดนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย ตามความสนใจ ครูจัดสถานที่โดยใช้ร่วมกับห้องอื่นและเป็นห้องเรียนระดับประถมศึกษา และจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัย ความสนใจและความสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาของกิจกรรม ครูใช้สื่อได้ตรงกับจุดประสงค์และเนื้อหาของกิจกรรม ถูกวิธีและเหมาะสมกับวิธีการจัดกิจกรรม และใช้สื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตามความสามารถ ความสนใจ มีโอกาสใช้สื่อและอุปกรณ์การจัดกิจกรรม ครูให้กำลังใจแก่นักเรียนขณะนักเรียนทำกิจกรรมอย่างทั่วถึง ใช้งานที่สุภาพต่อกัน นักเรียนยิ้มแย้มแจ่มใส หัวเราะขณะครูให้ทำกิจกรรม

ด้านการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา พบว่า ครูต้องการการสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมจากผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการใช้สื่อ และอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการจัดกิจกรรมโดยให้คำแนะนำและคำปรึกษา เป็นผู้ประสานงานในการรับความร่วมมือจากหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกโรงเรียนในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา แต่ครูไม่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคลากรหรือหน่วยงานภายนอก และจากการศึกษาโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ประสบผลสำเร็จ พบว่า ครูได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม เป็นคณะกรรมการนิเทศในการนิเทศ

และติดตามผลการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ได้รับความร่วมมือจากบุคคลภายนอกหรือองค์กร ในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาเช่น ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในด้านวิชาการ

นักเรียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ดังนี้ นักเรียนใช้วิธีการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติและการแบ่งกลุ่มทำงาน นักเรียนชอบและต้องการ การฝึกปฏิบัติ นักเรียนมีความเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญามีความแตกต่างกับ การเรียนในชั้นเรียนตามปกติ เพราะสนุกกว่า ไม่เครียด นักเรียนชอบเข้าร่วมกิจกรรมและ ต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษ เช่น ศิลปะ ดนตรี กีฬา ฯลฯ นักเรียนให้ข้อมูลว่า ครูใช้กระดานดำและชอล์คเป็นสื่อ และอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม ประเทืองปัญญา ในขณะที่เดียวกัน นักเรียนต้องการให้ครูนำสื่อและอุปกรณ์ประเภท โสตทัศนูปกรณ์ เช่น วีดิทัศน์ เครื่องบันทึกเสียง ฯลฯ มาใช้ในการจัดกิจกรรม นักเรียนต้องการ ครูที่มีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใส และให้โอกาสทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม นักเรียน ต้องการให้ครูใช้การวัดผลการเรียนรู้โดยการสังเกตการร่วมกิจกรรมของนักเรียน นอกจากนั้น นักเรียนได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการจัดกิจกรรม จากการศึกษาโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ประสบ ผลสำเร็จ พบว่า นักเรียนรู้สึกสนุกสนาน มีความสุขขณะเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญา และ ผู้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญาที่นักเรียนเคยเข้าร่วมกิจกรรมด้วยเป็นผู้ที่ใจดี มีเมตตา นักเรียน ต้องการหาความรู้และฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมโดยการขอคำแนะนำจากผู้รู้ และนำความรู้ที่ได้รับจาก การเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญาไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน นักเรียนทราบวิธีที่ครูใช้ในการ คัดเลือกกิจกรรมเพื่อนำมาจัดให้นักเรียน โดยครูใช้วิธีการสัมภาษณ์และสอบถาม และ นักเรียนชอบเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญาประเภทกิจกรรมที่มุ่งเน้นด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษ เช่น ศิลปะ ดนตรี กีฬา ฯลฯ นักเรียนให้ข้อมูลว่า สื่อและอุปกรณ์ที่ครูใช้บ่อยที่สุดคือ สื่อและ วัสดุอุปกรณ์เฉพาะเรื่อง และครูใช้วิธีวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยการตรวจผลงาน

บุคลากรชุมชนของโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ประสบผลสำเร็จให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา และการสนับสนุนการจัด กิจกรรมประเทืองปัญญา ดังนี้ บุคลากรชุมชนจำนวนเท่ากันทราบและไม่ทราบปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา และส่วนใหญ่ไม่ได้ช่วยเหลือโรงเรียนใน การกำหนดวัตถุประสงค์

ด้านการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา พบว่า บุคลากรชุมชน ช่วยเหลือครูในการจัดสถานที่เพื่อใช้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญา จัดเนื้อหาสาระที่จะใช้จัด กิจกรรมแล้วเป็นผู้จัดกิจกรรมเอง ให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติ และใช้สื่อและวัสดุ อุปกรณ์เฉพาะเรื่อง ใช้วิธีการวัดผลการเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญาด้วยการตรวจผลงานของ นักเรียน ให้คำแนะนำและปรับปรุงการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาในเรื่องที่ตนมีความรู้ แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครู รวมทั้งช่วยเหลือโรงเรียนโดยการประสานงานกับบุคลากรภายนอก โรงเรียนและหน่วยงานอื่นในด้านวิชาการ

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหาในการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ คือบุคลากรไม่ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ในด้านการบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา ได้แก่ การวางแผนการจัดกิจกรรมยังไม่เป็นระบบที่ชัดเจน ห้องพิเศษต่าง ๆ และห้องเพื่อใช้จัดกิจกรรมมีไม่เพียงพอ สถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ครูที่มีความถนัดเฉพาะทางมีน้อย งบประมาณในการจัดสรรให้แต่ละกิจกรรมมีไม่เพียงพอ และโรงเรียนไม่มีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ด้านการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ได้แก่ ครูขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรม ผู้บริหารโรงเรียนขาดการนำผลการนิเทศไปใช้ปรับปรุงงาน และโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการนิเทศ สำหรับครูผู้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญาพบปัญหาในการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ คือ วัตถุประสงค์กำหนดไว้ไม่ชัดเจน ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ และปฏิบัติโดยไม่มีวัตถุประสงค์ ในด้านการบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา ได้แก่ ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมที่นักเรียนสนใจได้ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ได้แก่ ครูขาดความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ ขาดความรู้ในการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ และมีเอกสารค้นคว้าไม่เพียงพอ ด้านการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ได้แก่ โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการนิเทศ ส่วนนักเรียนพบปัญหาในการดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ได้แก่ เนื้อหาสาระไม่ตรงกับความถนัดและความสนใจของนักเรียน นักเรียนไม่เข้าใจสิ่งที่ครูอธิบาย และครูให้นักเรียนใช้สื่อและอุปกรณ์ไม่ทั่วถึง

จากการศึกษาโรงเรียนที่จัดกิจกรรมได้ประสบผลสำเร็จ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่พบปัญหาในด้านปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา และด้านการบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา แต่พบปัญหาในด้านการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา คือ ในส่วนของการนิเทศและติดตามผลการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาผู้บริหารโรงเรียนไม่มีเวลาในการนิเทศ ส่วนครูผู้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญาไม่พบปัญหาในด้านปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา ด้านการบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา และด้านการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ในขณะที่ นักเรียนไม่พบปัญหาในด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา และบุคลากรชุมชนไม่พบปัญหาในด้านการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา เช่นกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาและวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นสอดคล้องกับครูเกี่ยวกับปรัชญา พื้นฐาน หลักการพื้นฐาน และวัตถุประสงค์ คือ **ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจ สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ตลอดชีวิต และเพื่อให้นักเรียนได้ผ่อนคลาย ความเครียดจากการเรียนในชั้นเรียน** จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาตามนโยบายด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานครที่เป็นโครงการสำคัญในรอบปี 2541 โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูได้พยายามจัดกิจกรรมให้ดำเนินไปตามปรัชญาพื้นฐาน หลักการพื้นฐาน และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา สอดคล้องกับสมุน อมรวีวัฒน์ และคนอื่นๆ (ม.ป.ป.) ที่กล่าวถึงปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญาว่า **ทำให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข ไม่เครียด เรียนตามความถนัด ความสนใจ และบุคลากรหลายฝ่ายร่วมมือกันในการจัดกิจกรรม** เมื่อผู้วิจัยศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรม พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นตรงกันกับการที่กรุงเทพมหานครมีนโยบายให้โรงเรียนจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาเพราะ**ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ** แสดงว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเข้าใจนโยบายด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานคร และด้านปรัชญาพื้นฐาน หลักการพื้นฐาน และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียนวัดนิมมานรดี (2542) ที่ระบุว่า **เพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียนรู้อย่างหลากหลายตามความถนัด ได้แสดงออก มีความสุขในการเรียนรวมทั้งครูและศิษย์มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน**

ในขณะเดียวกัน บุคลากรชุมชนจำนวนเท่ากันทราบและไม่ทราบปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา และไม่ได้ช่วยเหลือโรงเรียนในการกำหนดวัตถุประสงค์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขาดการประชาสัมพันธ์ในเรื่องของกิจกรรมประเทืองปัญญาแก่บุคลากรชุมชนให้ทั่วถึง ดังนั้น โรงเรียนควรให้ความสำคัญในการจัดการประชาสัมพันธ์ให้แก่ชุมชนหลายๆ รูปแบบเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับนงเยาว์ วิจิตรหงษ์ (2540) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาในโรงเรียนสายใหม่ พบว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและวิทยากรจากชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา แต่ผู้ปกครองและวิทยากรจากชุมชนไม่ได้ปฏิบัติ

2. ด้านการบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียน โดยการพิจารณาความสนใจของนักเรียนและสำรวจความพร้อมด้วยการสอบถามจากบุคลากรในโรงเรียนเพื่อดำเนินการวางแผนและแจ้งวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมให้บุคลากรทราบพร้อมทั้งขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรม เมื่อผู้วิจัยศึกษาโรงเรียนที่จัดกิจกรรมประเทืองปัญญาได้ประสบผลสำเร็จ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนโดยการแบ่งงานและหน้าที่แก่คณะกรรมการ จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนนำกระบวนการ PDCA มาใช้ ซึ่งขั้นของการวางแผน (PLAN) เป็นกระบวนการแรกที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของวิสัยทัศน์ ฯ การศึกษากรุงเทพมหานคร ปี 2543 – 2547 ที่ใช้วงจร PDCA เป็นเครื่องมือในการพัฒนางานตามแนวปฏิรูปการศึกษา นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนมีความพยายามในการดำเนินการตามแนวดังกล่าวในด้านการให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดกิจกรรมด้วยตนเอง ทั้งนี้การเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมย่อมก่อให้เกิดความร่วมมือ เต็มใจ และมีความรับผิดชอบต่องาน ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่ไม่เฉพาะแต่ครูเท่านั้น นักเรียนและผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อที่จะนำไปสู่การจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสุนทร อมรวิวัฒน์ และคนอื่นๆ (ม.ป.ป.) ที่ได้เสนอแนะการวางแผนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาไว้ว่า ควรวางแผนและทำความเข้าใจให้ตรงกัน คิดหารูปแบบเพื่อจัดกิจกรรม สำรวจความพร้อมของโรงเรียนและชุมชนวางแผนเรื่องสื่อการเรียนการสอน เลือกเนื้อหาที่จะนำมาจัด และสอดคล้องกับนงเยาว์ วิจิตรหงษ์ (2540) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา จัดตามความสนใจของนักเรียน โดยครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา

ในส่วนของการจัดกลุ่มนักเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูเป็นผู้พิจารณากิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน และผลการวิจัยที่ได้จากครู พบว่า ครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในการเข้ากลุ่มกิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด เข้าใจธรรมชาติของนักเรียนมากกว่าบุคคลอื่น ครูจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการจัดกิจกรรม และผลการศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้นักเรียนเข้ากลุ่มกิจกรรมตามความสนใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้จากครู พบว่า ครูสำรวจความสนใจของนักเรียนก่อนให้นักเรียนเข้ากลุ่มกิจกรรมโดยการสัมภาษณ์หรือสอบถามนักเรียน จะเห็นได้ว่า การจัดกลุ่มลักษณะนี้เป็นการจัดกลุ่มที่นักเรียนได้เลือกเข้ากลุ่มตามที่ตนเองสนใจ และได้ร่วมกิจกรรมกับคนที่ตนพอใจย่อมจะให้นักเรียนร่วมกิจกรรมได้ดี อีกทั้งกลุ่มก็จะดำเนินกิจกรรมได้บรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับสุนทร อมรวิวัฒน์ และคนอื่นๆ (ม.ป.ป.) ที่อธิบายถึงวิธีการจัดกลุ่มผู้เรียนกิจกรรมประเทืองปัญญา โดยการสำรวจความสนใจของนักเรียนแล้วจัดกลุ่ม การจัดกลุ่มของนักเรียนอาจแบ่งกลุ่มเป็นระดับชั้น หรือ 10 กลุ่ม

กิจกรรม หรือจัดที่เดียวทุกชั้นพร้อมกันหมดทั้งโรงเรียนก็ได้ และสอดคล้องกับโรงเรียนสายใหม่ (2542) ซึ่งติดตามผลการจัดโครงการกิจกรรมประเทืองปัญญา พบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมกลุ่มสนใจให้นักเรียนชั้น ป.1 – ป.6 จำนวน 778 คน แยกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 20 – 25 คน แต่ละกลุ่มมีครูเป็นที่ปรึกษากลุ่ม ๆ ละ 1 คน นักเรียนเลือกเข้ากลุ่มสนใจภาคเรียนละ 1 ครั้ง จะเข้ากลุ่มเดิมหรือกลุ่มใหม่ก็ได้ นอกจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมวันเสาร์ของโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยโดยได้สำรวจความถนัด และความสนใจของเด็ก พบว่า เด็กมีความสนใจกิจกรรมประมาณ 19 เรื่อง โรงเรียนจึงยกเลิกการสอนวันเสาร์แต่จัดกิจกรรม 19 – 20 กิจกรรมให้เด็กเลือกแทนการเรียนการสอนตามปกติ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประชุมปรึกษาหารือกับคณะครูให้ทราบแนวทางปฏิบัติ และจากการศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูเลือกเข้าจัดกิจกรรมตามความสมัครใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้จากครู พบว่า ครูต้องการร่วมกิจกรรมเพราะผู้บริหารโรงเรียนให้เลือกจัดกิจกรรมตามความสนใจ ซึ่งครูรู้สึกชอบจัดกิจกรรมเพราะได้ผ่อนคลายความเครียด สนุกไปกับการจัดกิจกรรมกับนักเรียน จะเห็นได้ว่า การที่บุคคลได้คิดหรือทำตามความถนัดและความสนใจของตนเองย่อมทำให้สิ่งนั้นสัมฤทธิ์ผลเป็นอย่างดีและผู้ที่ทำงานด้วยการมีแรงจูงใจภายในจะพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้ (เดซี , 1975 อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล , 2541) ทั้งนี้สอดคล้องกับสมุน อมรวิวัฒน์ และคนอื่น ๆ (ม.ป.ป.) ที่อธิบายว่า การจัดบุคลากรเข้าจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาควรมีการประชุมปรึกษาหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง พิจารณาความเหมาะสมในการเข้าประจำกลุ่มต่าง ๆ หรือจัดหาวิทยากรจากชุมชนที่มีความสามารถ และสอดคล้องกับการติดตามผลการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียนวัดนิมมานรดี (2542) ที่พบว่า โรงเรียนได้จัดครูเข้าดำเนินกิจกรรมตามความรู้ ความสามารถ และความถนัดทุกกลุ่มวิชา

ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่ามีการประเมินผลการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียนเมื่อสิ้นภาคเรียนและจากการศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนนำผลการประเมินไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป จะเห็นได้ว่า การประเมินผลการจัดกิจกรรมทำให้ทราบว่ากิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่แล้วยังนำมาเป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรม รวมทั้งนำมาเป็นแนวทางป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในการจัดครั้งต่อไป สอดคล้องกับนางเยาว์ วิจิตรหงษ์ (2540) พบว่า โรงเรียนสายใหม่มีการปฏิบัติในระดับมากและระดับปานกลางในการสังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญาของนักเรียน สม่่าเสมอ มีการสังเกตการแสดงท่าทีของนักเรียนเมื่อทำกิจกรรมประเทืองปัญญา มีการซักถามตอบคำถาม สนทนาอย่างเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน เก็บรวบรวมผลงานของนักเรียนไว้เป็นระบบ มีการสรุปและประเมินผลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมโดยบุคลากร ครูและนักเรียนตอบแบบสอบถาม มีการบันทึกพัฒนาการของเด็กแต่ละคนเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมไว้อย่างชัดเจน มีการสรุปและประเมินผลเกี่ยวกับการจัด โดยใช้รูปถ่ายและมีการนำผลการประเมินไปวางแผนการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปและมีการปฏิบัติน้อย/ไม่มีการปฏิบัติในการแจ้งผลการประเมินการจัด

กิจกรรมประเทืองปัญญาให้ผู้ปกครองทราบ และสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากครู พบว่า ครูใช้วิธีสังเกตและบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน จะเห็นได้ว่า ครูมีวิธีการประเมินผลเพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การสังเกตเป็นวิธีที่ครูจะนิยมใช้กันมากอาจเป็นเพราะเป็นการประเมินผลที่ปฏิบัติได้ง่าย ทำได้ตลอดเวลา สะดวก แต่เมื่อพิจารณาถึงลักษณะเฉพาะของกิจกรรมซึ่งแตกต่างกันไปครูก็ควรมีวิธีการประเมินผลหลาย ๆ วิธี เพื่อให้ตรงกับลักษณะเฉพาะของกิจกรรม สอดคล้องกับอำภา บุญช่วย (2537) กล่าวว่า วิธีการประเมินผลกิจกรรมนักเรียนอาจทำได้โดยการสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกขณะร่วมกิจกรรม สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ดูผลงานของสมาชิก ใช้แบบสอบถาม ใช้การบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้น โดยไม่ใส่ความเห็น และการประชุมอภิปรายผลการจัดกิจกรรม และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรม พบว่า นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญาไปใช้ในการเสริมความรู้กับการเรียนวิชาอื่นและใช้ในการหารายได้พิเศษ จะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นมีกิจกรรมหลายประเภทนอกจากจะเป็นกิจกรรมที่เสริมการเรียนตามปกติแล้ว ยังมีกิจกรรมประเภทที่ใช้ทักษะการปฏิบัติ ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์แก่ตนเองได้ สอดคล้องกับโรงเรียนวัดจันทรแก้วจางลณี (2543) ที่ได้ติดตามผลการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียน พบว่า นักเรียนได้รับการพัฒนาความรู้และเพิ่มทักษะของตน มีความสุขในการเรียน ได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความต้องการของตน และเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนต้องการเข้าร่วมกิจกรรมประเทืองปัญญา และจากการศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรม พบว่า นักเรียนรู้สึกสนุกสนาน มีความสุขขณะเข้าร่วมกิจกรรม แสดงว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่นักเรียนต้องการและตรงกับความสนใจซึ่งจะทำให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ ความสามารถได้เต็มที่ อีกทั้งเป็นผลดีกับนักเรียนโดยทำให้นักเรียนรู้จักตัวเองดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับโรงเรียนวัดนิมมานรดี (2542) ที่ติดตามผลการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ให้นักเรียนเข้ากลุ่มกิจกรรมเป็นฐาน ได้เรียนรู้ด้วยการเล่นเป็นหลัก นักเรียนได้รับความสนุกสนานควบคู่กับความรู้ ตามความถนัดและความสามารถของนักเรียนเอง

ครูให้นักเรียนได้เรียนรู้กิจกรรมประเทืองปัญญาโดยการฝึกปฏิบัติ สอดคล้องกับข้อมูลจากนักเรียน พบว่า นักเรียนใช้การเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติและการแบ่งกลุ่มทำงานซึ่งนักเรียนชอบการฝึกปฏิบัติ และสอดคล้องกับผลการศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรม พบว่า นักเรียนใช้การฝึกปฏิบัติเช่นกัน และมีความเห็นว่ากิจกรรมประเทืองปัญญาแตกต่างจากการเรียนตามปกติ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ธรรมชาติของนักเรียนในระดับประถมศึกษา มักจะซุกซน ไม่อยู่นิ่ง ชอบทำกิจกรรมที่ได้เคลื่อนไหวร่างกาย การจัดกิจกรรมโดยใช้การปฏิบัติจะตอบสนองพฤติกรรมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้จะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้นำความรู้ ความสามารถที่มีอยู่มาใช้อีกด้วย สอดคล้องกับโรงเรียนเพชรเกษม (2544)

ที่ได้สำรวจการจัดโครงการที่ช่วยน้องจากครู พบว่า ครูจัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนปฏิบัติเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนได้แสดงออก ได้ช่วยเหลือกัน และนักเรียนมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมที่ช่วยน้อง ต่างจากการเรียนในชั้นเรียนตามปกติ การให้นักเรียนได้มีอิสระในการเลือกเข้ากลุ่มกับผู้อื่น เลือกเนื้อหากิจกรรมที่ชอบ และได้เลือกปฏิบัติสิ่งที่ตนเองชอบก็จะทำให้นักเรียนมีความรู้และความชำนาญในเรื่องที่ปฏิบัติ ทั้งนี้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์การศึกษาของกรุงเทพมหานคร (2543) ที่ต้องการให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง มีกระบวนการคิดที่เป็นระบบ มีอิสระในการเรียนรู้ และ นำสิ่งที่ได้รับไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตน เป็นเด็กยุคปัจจุบันที่ทรงคุณค่าของเมือง

ผลการวิจัยพบว่า สื่อและวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนที่ใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมมีใช้น้อยแต่นำไปใช้ได้สะดวก ครูผลิตสื่อใช้ด้วยตนเองแล้วนำไปจัดกิจกรรม และจากการศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรม พบว่า ครูใช้วัสดุอุปกรณ์ เฉพาะเรื่องและเลือกใช้สื่อสำหรับจัดกิจกรรมที่ใช้การได้ดี ราคาไม่แพง ผู้วิจัย มีความเห็นว่า ถ้าผู้บริหารโรงเรียนจัดเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ไว้มากพอและนำไปใช้ได้สะดวกก็ จะทำให้ครูได้มีโอกาสใช้สื่อมากขึ้น การที่ครูจัดกิจกรรมเรื่องหนึ่งเรื่องใดครูก็ควรมีสื่อที่เหมาะสม และสอดคล้องกับกิจกรรมเรื่องที่ตั้งขึ้นนั้น และเป็นแนวทางที่ครูควรนำไปปฏิบัติด้วย การที่ครู ผลิตและใช้สื่อเอง นอกจากจะทำให้ตรงกับจุดประสงค์ของกิจกรรมแล้ว ยังได้สื่อที่ราคาไม่แพง อาจใช้วัสดุเหลือใช้มาผลิตซึ่งจะทำให้ครูได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อและยังเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดหาสื่อประกอบการสอนอีกด้วย สอดคล้องกับแนวทางการใช้สื่อ ของ อารมณ์ ใจเที่ยง (2537) ที่กล่าวว่า สื่อต้องสัมพันธ์กับบทเรียนเป้าหมายเรื่องที่สอน มีเนื้อหาถูกต้อง นักเรียนเข้าใจได้ดีเหมาะกับวัยและธรรมชาติของนักเรียน สิ่งที่สำคัญคือการ เลือกสื่อที่มีคุณภาพ ราคาไม่แพงจนเกินไป ถ้าผลิตเองต้องคุ้มค่า นอกจากนั้น นักเรียนระบุว่า ครูใช้กระดานดำ ชอล์ค ในการจัดกิจกรรมและต้องการให้ครูนำสื่อและอุปกรณ์ประเภท โสตทัศนูปกรณ์มาใช้ เช่น วิทยุทัศน์ เครื่องบันทึกเสียง ฯลฯ จะเห็นได้ว่า การที่ครูใช้ กระดานดำและชอล์คไม่สอดคล้องกับแนวทางการใช้สื่อในสภาพปัจจุบันเพราะไม่ดึงดูดความสนใจ ของนักเรียนและทำให้กิจกรรมไม่น่าสนใจ จากการวิจัยที่ได้จากการสังเกตการจัดกิจกรรม ประเทืองปัญญาของครู พบว่า ครูใช้สื่อได้ตรงกับจุดประสงค์และเนื้อหาของกิจกรรม ใช้สื่อ ได้ถูกวิธี เหมาะสมกับวิธีการจัดกิจกรรม และใช้สื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน จะ เห็นได้ว่า ครูต้องให้ความสำคัญกับการเลือกใช้สื่อจึงจะทำให้นักเรียนอยากเข้าร่วมกิจกรรม และ ส่งผลให้กิจกรรมประเทืองปัญญาที่จัดขึ้นประสบความสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับ พงษ์ศักดิ์ อินทราณะ (2537) พบว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครู เป็นสื่อกลาง ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนต้องการครูที่มีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใส และให้โอกาสทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และจากการศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมนักเรียนระบุว่า ลักษณะของผู้จัดกิจกรรมที่นักเรียนเคยเข้าร่วมกิจกรรมด้วยเป็นผู้ที่ใจดี มีเมตตา และจากการสังเกตการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของครู พบว่าครูให้กำลังใจ ให้ความสนใจทั่วถึงในขณะที่ทำกิจกรรม ครูและนักเรียนใช้วาจาที่สุภาพต่อกัน ยิ้มแย้มแจ่มใสในขณะที่ทำกิจกรรม จะเห็นได้ว่า บรรยากาศในการเรียนรู้ลักษณะนี้จะทำให้นักเรียนรู้สึกมีความเป็นอิสระ ผ่อนคลาย ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ครูและนักเรียนมีความเป็นมิตรต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2541ก) ที่ได้ติดตามการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนให้ครูและนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีความสุข

ผลการวิจัยพบว่า ครูวัดผลโดยการสังเกตการร่วมกิจกรรมด้านทักษะพิสัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้จากนักเรียน พบว่า นักเรียนต้องการให้ครูใช้การวัดผลโดยการสังเกตการร่วมกิจกรรมและการตรวจผลงานของนักเรียน แสดงว่าการสังเกตการร่วมกิจกรรมทั้งครูและนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดผลตรงกัน การที่ครูวัดผลโดยใช้ประสาทสัมผัสสังเกตนักเรียนนั้น เป็นวิธีการวัดผลที่ดีในการวัดพฤติกรรมประเภททักษะและเจตคติในการปฏิบัติงานของนักเรียน จะทำให้ทราบความรู้ ความคิด หรือวิธีปฏิบัติของนักเรียน ซึ่งจะเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปว่ามีความจำเป็นจะต้องมีการเพิ่มเติมหรือแก้ไขสิ่งใด สอดคล้องกับวิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล (2530) กล่าวว่า วิธีการสังเกตการปฏิบัติงานจะเป็นผลดีต่อครูผู้สอน คือ ช่วยให้ประเมินผลการเรียนการสอนเป็นไปอย่างถูกต้องและละเอียดรอบคอบ และสอดคล้องกับโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา (2544) ที่วัดผลโดยการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนและการแสดงผลงานของนักเรียนในโครงการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย อีกทั้งยังสอดคล้องกับโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย (2544) ที่มีการวัดผลการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการด้วยสมองและสองมือ โดยสังเกตความสนใจในการเรียนรู้ การทำกิจกรรม ผลสำเร็จของงาน และสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกในการอยู่ร่วมกันของนักเรียน และผลการวิจัยที่ได้จากครู พบว่า ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับ คือ ความสนุกสนาน ในขณะที่นักเรียนให้ข้อมูลว่า ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาเป็นไปตามนโยบายด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานครซึ่งเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดหลัก ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพและมีความสุขในการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะไปเรียน ใฝ่รู้ และเป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

4. ด้านการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้มีการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา เนื่องจากจากสำนักการศึกษาต้องการให้จัด จะเห็นได้ว่า โรงเรียนได้จัดกิจกรรมดังกล่าวเพราะกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมในโครงการพัฒนาหลักสูตรสังคมเมืองที่เป็นโครงการสำคัญส่งเสริมการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งหวังให้นักเรียนได้เรียนรู้ทันสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและดำรงชีวิตอยู่ในเมืองหลวงได้อย่างมีความสุข จากการศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องการให้ครูจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาโดยให้เหตุผลว่าเป็นกิจกรรมที่พัฒนานักเรียนในหลาย ๆ ด้าน จะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นมีมากมายหลายประเภทและให้ประโยชน์แก่นักเรียนแตกต่างกันไป สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่นักเรียนเข้าร่วม ได้แก่ กีฬา ดนตรี คณิตศาสตร์ ศิลปะ วิทยาศาสตร์ นาฏศิลป์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คอมพิวเตอร์ และงานประดิษฐ์ และผลการวิจัยที่ได้จากครู พบว่า ครูต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ และจากการศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดหาวัสดุและอุปกรณ์ให้ แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูให้ความสำคัญกับสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้จัดกิจกรรมเพราะสื่อจะเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ตีระหว่างครูและนักเรียน และเนื่องจากนักเรียนประถมศึกษาอยู่ในวัยเด็ก สื่อจะช่วยดึงดูดความสนใจและช่วยให้การจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดีและเร็วยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำสื่อมาใช้จัดกิจกรรม ดังที่อำภา บุญช่วย (2537) ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นอุปกรณ์และวิธีการที่ช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนุก และน่าสนใจ และสื่อนั้นต้องตรงกับจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมของบทเรียน และจากการศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรม พบว่า บุคลากรชุมชนช่วยจัดสถานที่จัดทำเนื้อหาสาระ ฝึกปฏิบัติ และตรวจผลงานของนักเรียนเพื่อต้องการทราบผลที่ได้รับ แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากบุคลากรชุมชนในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาเป็นอย่างดีทั้งในด้านการจัดสถานที่และการจัดกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมประเทืองปัญญาจะทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก เพื่อให้การจัดกิจกรรมของโรงเรียนมีคุณภาพ ตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นสอดคล้องกับครูเกี่ยวกับการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการจัดกิจกรรม โดย ผู้บริหารจะเป็นผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ครู ผู้บริหารมีการนิเทศและติดตามผลการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา จะเห็นได้ว่า ขวัญและกำลังใจมีความสำคัญอย่างมากเพราะจะช่วยให้การจัดกิจกรรมประเทืองปัญญามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และการนิเทศมีความจำเป็นต่อครูเพราะเป็นวิธีการที่จะช่วยเหลือครูในการพัฒนาการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสังต์ อุทรานันท์ (2530) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนหรือสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การให้ความสนใจและการเอาใจใส่ของผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา

จากการศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรม พบว่า **บุคลากรชุมชนได้ช่วยเหลือโรงเรียนในการให้คำแนะนำและปรับปรุงเรื่องที่ดินมีความรู้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครู** นับว่าเป็นสิ่งที่ดียิ่งเพราะบุคลากรชุมชนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุดกลุ่มหนึ่งของการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2544) ได้กำหนดกลยุทธ์ตามวิสัยทัศน์การศึกษาในด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ไว้ว่า ควรประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ระดมทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น และสอดคล้องกับอุไรวรรณ ห่วงสกุล (2539) พบว่า โรงเรียนจะได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในเรื่องของการได้รับการสนับสนุนด้านกำลังเงินรวมทั้งความคิดจากบุคคลในชุมชน

จากผลการวิจัย ผู้บริหารโรงเรียนให้ข้อมูลว่า **สำนักการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม** และจากการศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรม พบว่า **โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ กรมการโรงเรียน ผู้นำทางศาสนาและผู้ประกอบการ** จะเห็นได้ว่า โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานต่างๆ และบุคลากรภายนอกโรงเรียนช่วยกันจัดกิจกรรมเป็นอย่างดี ทั้งนี้สอดคล้องกับสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2544) ที่ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อจัดการเรียนรู้และสนับสนุนการดำเนินงานของชมรม สมาคม หรือองค์กรอื่น ๆ ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับชมรมห้องเรียนธรรมชาติของโรงเรียนสุเหร่าทับช้างคลองบนที่ได้รับการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์การดูนกและศึกษาธรรมชาติจากบริษัท เทเลคอมเอเชีย (มหาชน) (วลัยลักษณ์ พิริยะสุวงศ์ , ผู้รวบรวม , 2543) และโรงเรียนวัดจันทรแก้วจางลณี (2543) ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนพระรามหกเทคโนโลยี บางอ้อ สำนักงานเขตบางพลัด ในด้านวิทยากรและสถานที่เรียนคอมพิวเตอร์ แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้จากครู พบว่า **ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคลากรหรือหน่วยงานภายนอก** ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ การให้ความช่วยเหลือไม่ทั่วถึงและไม่เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมประเทืองปัญญาให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายเกี่ยวกับประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับให้มากขึ้นเพื่อให้บุคคลภายนอกหรือหน่วยงานต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และผลการวิจัยที่ได้จากผู้บริหารโรงเรียน พบว่า**การจัดกิจกรรมไม่เป็นภาระหนักและต้องการให้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญาต่อไปโดยให้เหตุผลว่าเป็นกิจกรรมที่ทำให้ครูและนักเรียนมีความสุข** จากประสบการณ์ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยเห็นด้วยอย่างยิ่งและต้องการให้มีการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาต่อไปเช่นกัน โดยโรงเรียนควรพิจารณาวางแผนการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน ความพร้อมของครู ความพึงพอใจของนักเรียน ให้หน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา จะช่วยส่งเสริมให้การจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียนดำเนินต่อไปได้ สอดคล้องกับโรงเรียนวัดนิมมานรดี (2541) พบว่านักเรียนได้รับความสนุกควบคู่กับความรู้ ความถนัดและความสามารถของนักเรียน และโรงเรียนสุเหร่าทับช้าง (2543) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับน่าพอใจ ทั้งนี้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทางการศึกษากับโรงเรียนควรร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อให้นักเรียนทุกคน

สามารถพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

5. ปัญหาของการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา

5.1 ด้านปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่า บุคลากรไม่ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ส่วนครูเห็นว่า วัตถุประสงค์กำหนดไว้ไม่ชัดเจน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมประเทืองปัญญาเป็นกิจกรรมที่เสริมการเรียนรู้ตามปกติ ไม่มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และครูมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบหลายด้าน จึงทำให้ครูไม่ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาเท่าที่ควร และครูเห็นว่าวัตถุประสงค์กำหนดไว้ไม่ชัดเจน อาจเนื่องมาจากวัตถุประสงค์ของกิจกรรมประเทืองปัญญาที่ระบุไว้เป็นวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมต่างๆ ไป ไม่ได้เน้นวัตถุประสงค์ให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนได้ โดยวิธีการประชุมปรึกษาหารือกันระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านการศึกษาของโรงเรียนและกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันให้ชัดเจนและเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (ม.ป.ป.) พบว่า ครูไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ เนื้อหา และวิธีการจัดกิจกรรมดีพอ

5.2 ด้านการบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่า การวางแผนยังไม่เป็นระบบอย่างชัดเจนอาจเป็นเพราะบุคลากรไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมจึงควรจัดกิจกรรมลงในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน พร้อมทั้งทำคู่มือการจัดกิจกรรม ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่า ครูที่มีความถนัดเฉพาะทางมีน้อย ในขณะที่ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมที่นักเรียนสนใจได้ ซึ่งทำให้การจัดกิจกรรมไม่สนองความต้องการของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบรรจุเข้ารับราชการมักจะรับครูที่เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาไม่มากนัก ทำให้จัดกิจกรรมได้ไม่หลากหลาย ไม่สนองความต้องการของนักเรียน สอดคล้องกับสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (ม.ป.ป.) พบว่า จำนวนครูมีน้อย มีจำกัด ไม่เพียงพอ ทำให้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญาตามความต้องการของนักเรียนไม่ได้ และโรงเรียนเพชรเกษม (2544) พบว่า กิจกรรมบางกิจกรรมที่นักเรียนสนใจ ครูไม่สามารถจัดให้นักเรียนได้ จะเชิญครูที่มีความสามารถก็ไม่สะดวก และผลการวิจัยที่ได้จากครู พบว่า โรงเรียนมีงบประมาณให้แต่ละกิจกรรมไม่เพียงพอ และไม่มีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ จะเห็นได้ว่า กิจกรรมประเทืองปัญญาเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์มากกิจกรรมหนึ่ง สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครควรให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาเทียบเท่าโครงการอื่นๆ ควรจัดสรรเงินให้แต่ละกิจกรรมให้เพียงพอ และให้มีการประเมินผลกิจกรรมเพื่อรายงานผลไปยังสำนักการศึกษา จะได้ทราบข้อดีหรือข้อเสียของการจัดกิจกรรมเพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม เพราะกิจกรรมประเทืองปัญญาเป็นกิจกรรมที่จัดได้อย่างหลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัด

การศึกษาของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2544) ที่ระบุไว้ว่า เพื่อให้โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครมีคุณภาพมาตรฐานและได้รับการประกันคุณภาพ โดยครูทุกคนสามารถปฏิบัติรูป การจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพ ส่งผลให้นักเรียนทุกคนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เก่ง ดี มีสุข

5.3 ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา

จากผลการวิจัยพบว่า ครูขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนนักเรียนระบุว่า เนื้อหาสาระไม่ตรงกับความถนัด ความสนใจ และไม่เข้าใจสิ่งที่ครู อธิบาย สอดคล้องกับนางเยาว์ วิจิตรหงษ์ (2540) พบว่า ครูไม่มีความชำนาญพอในการจัด กิจกรรมประเทืองปัญญาอาจทำให้นักเรียนได้รับความรู้ได้ไม่เต็มที่ จะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรม ให้ประสบผลสำเร็จนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่สำคัญ ครูต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแต่ละประเภท อาศัยเวลาในการศึกษาฝึกฝนให้เกิด ความชำนาญ เมื่อครูมีความรู้และทักษะดีพอก็จะทำให้ครูสามารถจัดเนื้อหาสาระได้ตรงกับ ความถนัดและความสนใจของนักเรียน รวมทั้งการนำเทคนิคการสอนที่ได้รับจากวิชาชีพครูมาช่วย ให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น และครูระบุว่า ครูให้นักเรียนใช้สื่อและอุปกรณ์ไม่ทั่วถึง อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดแคลนสื่อ หรือวิธีการจัดกิจกรรมทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสใช้สื่อ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (ม.ป.ป.) พบว่า ครูขาดวัสดุ สื่อ เครื่องมือ สำหรับจัดกิจกรรม ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่า ครูควรนำวัสดุที่มีอยู่ในโรงเรียนและที่สามารถหา ได้มาประยุกต์ใช้ทำสื่อ และนำเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้มีโอกาใช้สื่อและอุปกรณ์ มาใช้ให้เหมาะสมกับความเฉพาะของแต่ละกิจกรรม และผลการวิจัยที่ได้จากครูพบว่า ครูขาด ความรู้ในการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูในระดับชั้นประถมศึกษา ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านการวัดผลประเมินผลโดยเฉพาะ ทำให้ไม่สามารถสร้างเครื่องมือวัดผลที่ดี ได้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนควรมีการจัดอบรมให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการสร้าง เครื่องมือวัดผลที่ดี สอดคล้องกับจันทนา เกกะสุด (2539) พบว่า โรงเรียนขาดบุคลากรที่มี ความรู้ ความสามารถในการจัดทำเครื่องมือประเมินผล และมธุรส พะวินรัมย์ (2539) พบว่า ครู ขาดทักษะในการสร้างเครื่องมือวัดผล

5.4 ด้านการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่า ครูขาดความรู้และทักษะในการจัด กิจกรรม จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ประเทืองปัญญาแก่ครูอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ดังที่สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2541ก) จัดให้มีการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ให้นักวิชาการและ ศึกษาานิเทศก์ศึกษาดูงานการจัดกิจกรรมของโรงเรียนราชวินิต (ประถม) ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้ครู เข้าใจกิจกรรมประเทืองปัญญาได้ดีขึ้นและหาความรู้พร้อมกับการฝึกฝนอยู่เป็นประจำ นอกจากนี้ เพื่อให้ครูเกิดความเชื่อมั่นในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาประสบผลสำเร็จได้

ผู้บริหารโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขาดการนำผลการนิเทศไปใช้ปรับปรุงงาน และครู พบว่า โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการนิเทศ จากปัญหาดังกล่าว โรงเรียน อาจส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศโดยเฉพาะ ซึ่งการนิเทศมีความจำเป็นต่อครู เป็นอย่างมาก เพราะเป็นการช่วยเหลือครูให้มีการพัฒนาตนเองเพื่อให้กิจกรรมประเทืองปัญญา เจริญก้าวหน้าเกิดประโยชน์แก่นักเรียนอย่างเต็มที่ และการจัดตั้งคณะกรรมการนิเทศของโรงเรียน จะทำให้มีกลุ่มบุคคลที่ดูแลการจัดกิจกรรมให้ดำเนินไปตามวิธีการของการนิเทศ สอดคล้องกับ นันทนา เต่าทอง (2542) พบว่า โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และ ประสบการณ์ในการนิเทศภายในโรงเรียน จึงมีความจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องให้ความสนใจกับ การนิเทศและการนำผลการนิเทศไปแก้ไขปรับปรุงต่อไป

อภิปรายปัญหาภาพรวม

จากการศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า โรงเรียนไม่พบปัญหาด้านปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ ด้านการบริหารกิจกรรมประเทืองปัญญา และด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียน พบปัญหาด้านการสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาเพียง ปัญหาเดียว คือ ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีเวลาในการนิเทศ

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 โรงเรียน โดยภาพรวมไม่พบปัญหา เพราะผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจปรัชญา หลักการ และวัตถุประสงค์ และเห็นด้วยกับนโยบายด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานครที่ให้โรงเรียนจัดกิจกรรม ประเทืองปัญญาและต้องการให้ครูในโรงเรียนจัด เพราะเป็นกิจกรรมที่พัฒนานักเรียนหลายๆด้าน เมื่อผู้บริหารโรงเรียนรับทราบนโยบายแล้ว จึงได้นำไปดำเนินการโดยมีการบริหารงานที่เป็นระบบ ให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมและดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม ให้ครูเลือกจัดกิจกรรม ตามความสนใจ ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้กับครูในด้านวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรม จัดสถานที่ จัดสรรงบประมาณและมีการประเมินผลเพื่อนำไปจัดกิจกรรมครั้งต่อไป โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน กรรมการโรงเรียน และผู้นำทางศาสนา ผู้บริหารโรงเรียนพอใจในการจัดกิจกรรมและต้องการจัดกิจกรรม ประเทืองปัญญาต่อไป เพราะเป็นกิจกรรมรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ครูและนักเรียนมีความสุข ในขณะที่ ครูเข้าใจและเต็มใจที่จะจัดกิจกรรม เพราะผู้บริหารโรงเรียนให้ครูเข้าจัดกิจกรรมตาม ความสมัครใจ ครูชอบจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา เลือกเนื้อหาเพื่อใช้จัดกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจของนักเรียน ครูมีความรู้ในการเลือกใช้สื่อ จัดกิจกรรมโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ มีการวัดผลการเรียนรู้ และได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเป็น วิทยากร ส่วนนักเรียนได้เลือกเข้ากลุ่มตามความถนัดและความสนใจ รู้สึกสนุกสนาน มีความสุขขณะเข้าร่วมกิจกรรม มีความเห็นว่า กิจกรรมประเทืองปัญญาแตกต่างจากการเรียน ตามปกติ ผู้จัดกิจกรรมประเทืองปัญญาใจดีและมีเมตตา นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับจาก

การเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สำหรับบุคลากรชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโดยช่วยเหลือครูในการจัดสถานที่ เตรียมเนื้อหาเพื่อใช้จัดกิจกรรม ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ มีการใช้สื่อ และใช้วิธีการตรวจผลงานของนักเรียน ให้คำแนะนำและปรับปรุงการจัดกิจกรรมในเรื่องที่ตนเองมีความรู้กับผู้บริหารโรงเรียนและครู รวมทั้งช่วยเหลือโรงเรียนในการประสานงานกับบุคลากรภายนอกและหน่วยงานอื่นในจัดหาวิทยากรให้แก่โรงเรียน ทั้งนี้บุคลากรในโรงเรียนและบุคลากรภายนอกได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาของโรงเรียนด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ สนับสนุนการจัดกิจกรรมซึ่งมีผลทำให้การจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาที่เน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ในส่วนของการนิเทศและติดตามผลการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา พบปัญหา คือ **ผู้บริหารไม่มีเวลาในการนิเทศ** สอดคล้องกับนันทนา เต่าทอง (2542) พบว่า ผู้บริหารไม่มีเวลาเพียงพอในการให้คำปรึกษาแนะนำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีงานในหน้าที่มาก ถ้าผู้บริหารมอบหมายให้มีบุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศเป็นงานหลักและให้งานในหน้าที่อื่น ๆ น้อยลงก็จะสามารถช่วยเหลือการนิเทศของโรงเรียนได้ และไม่จำกัดอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียนเพียงผู้เดียว หรืออาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมีการนิเทศครูแบบไม่เป็นทางการโดยการสังเกตและซักถามมากกว่าการเข้านิเทศในช่วงกิจกรรมประเทืองปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับสมภพ อุณหชาติ และเจษฎา เสาทอง (2535 , 2536 , อ้างถึงใน มธุรส พะวินรัมย์ , 2539) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีเวลาในการนิเทศภายในเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนต้องสอนประจำชั้นเช่นเดียวกับครูผู้สอน เนื่องจากครูมีจำนวนน้อย แต่จะมีการนิเทศหลายรูปแบบที่ไม่เป็นระบบ เช่น การพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูขณะรับประทานอาหารกลางวันหรือขณะปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร ควรร่วมมือกับสถานศึกษาในการจัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจแนวทางการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาให้ชัดเจนอย่างต่อเนื่อง และทั่วถึงเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติความความพร้อมของแต่ละโรงเรียนได้
2. สำนักงานเขต ศูนย์วิชาการเขต ควรมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญา ในด้านพัฒนาบุคลากรให้มีความถนัดเฉพาะทาง รวมทั้งจัดหางบประมาณและสื่อการจัดกิจกรรมให้เพียงพอ
3. โรงเรียนควรมีการวางระบบการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาให้ชัดเจน ควรมีขั้นตอนการวางแผน การปฏิบัติกิจกรรม เน้นการประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขในภาคเรียนต่อไป ซึ่งจะช่วยให้กิจกรรมประเทืองปัญญามีคุณภาพ นำไปใช้ปฏิบัติจริงสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ เพื่อให้บุคลากรทุกคนเห็นความสำคัญและสามารถจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาได้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาที่เหมาะสมกับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. ควรกำหนดประเภทของกิจกรรมที่จะนำมาจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาในโรงเรียนประถมศึกษา และศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน
3. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประเทืองปัญญาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการเรียนรู้ และเจตคติของนักเรียน



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย